

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

Egz. Nr 1

Komandor Henryk KALINOWSKI

**ZAGADNIENIE SYSTEMATYZACJI ORAZ TREŚĆ
PODSTAWOWYCH POJĘĆ ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO
KOMBINOWANYCH DZIAŁAŃ DESANTOWYCH**

(Materiał pomocniczy z dziedziny problematyki
sił morskich)

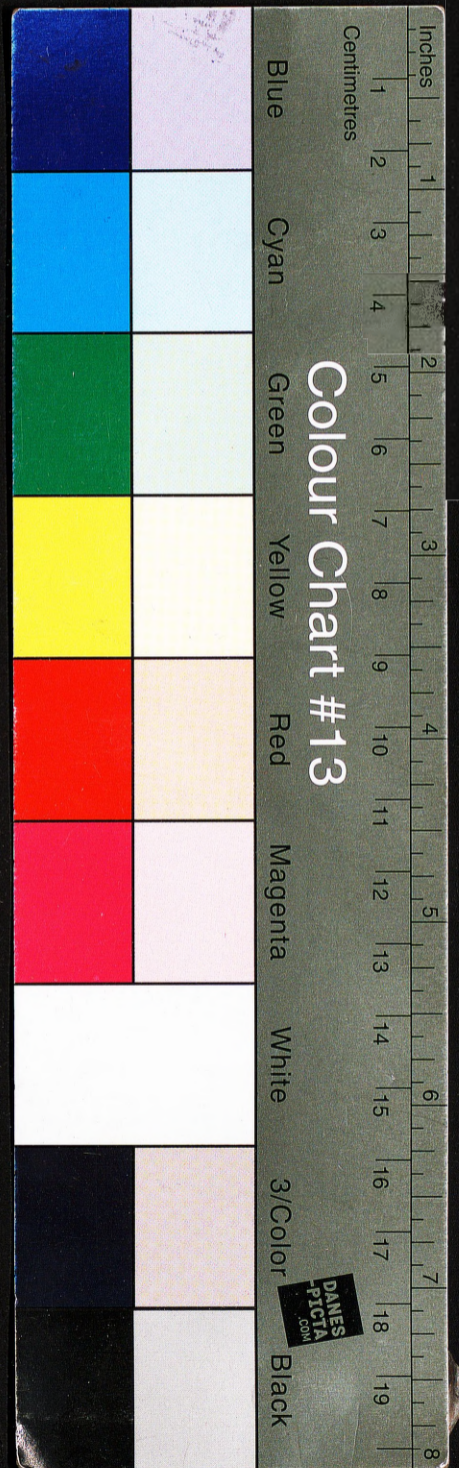
ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ
ASG. IM. GEN. BR. K. ŚWIERCZEWSKIEGO

36501

WARSZAWA

KWIECIEŃ

1969

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

Egz. Nr.....1

Komandor Henryk KALINOWSKI

**ZAGADNIENIE SYSTEMATYZACJI ORAZ TREŚĆ
PODSTAWOWYCH POJĘĆ ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO
KOMBINOWANYCH DZIAŁAŃ DESANTOWYCH**

**(Materiał pomocniczy z dziedziny problematyki
sił morskich)**

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni Karola Świerczewskiego

36501

1-218
WARSZAWA

KWIECIEŃ

1969

Handwritten signature

AKADEMIA SZTABU GŁÓWNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I Sztuki Operacyjnej

Przed. prot. 12657. /

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

Wz. nr ... **1**

Komander Henryk KALINOWSKI

ZAGADNIENIE SYSTEMATYZACJI ORAZ TREŚĆ
PODSTAWOWYCH POJĘĆ ZABEZPIECZENIA TY-
LOWEGO KOMBINOWANYCH DZIAŁAŃ DESANTOWYCH

/Materiał pomocniczy z dziedziny
problematyki sił morskich/

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GŁÓWNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

036501

Zagadnienie systematyzacji oraz treść podstawowych pojęć
tyłowego zabezpieczenia kombinowanych działań desantowych

I. Mogłoby się wydać, że użyte w tytule sformułowanie zagadnienia w pewnym sensie posiada znamiona "wymaganie czwartych drzwi". Wystarczy jednak przejrzeć wydawnictwa, by stwierdzić, że w naszym piśmiennictwie wojskowym brak jest opracowań z dziedziny tyłowego zabezpieczenia kombinowanych działań desantowych. Zastrzegamy sobie jednocześnie, że nie chodzi nam o ogólne opracowania w sensie merytorycznym ale takie, które dotyczą zajęcia struktury tyłowego zabezpieczenia kombinowanych działań desantowych, przy czym opracowań wolnych od wszelkich antybolii i opartych o właściwy "principia divisionis".

Wydaje się, iż jednym z powodów takiego stanu rzeczy może być fakt, że nasze siły zbrojne nie posiadają tradycji ani własnych wojennych doświadczeń z dziedziny morskich lub kombinowanych działań desantowych. Doraźne potrzeby w tym względzie zaspokajają się tu i ówdzie przez adaptacje publikacji zagranicznych. Jest to całkowicie uzasadnione. W okresie II wojny światowej ogólnie przeprowadzono ponad 600 działań desantowych z czego 110 o znaczeniu operacyjnym i 5 o znaczeniu strategicznym. Marynarka wojenna Związku Radzieckiego brała udział w ponad stu działaniach desantowych.

Na podstawie tak obszernego materiału fotograficznego można poczynić wiele interesujących spostrzeżeń dotyczących znaczenia, zasad organizacji, planowania, struktury i wielu innych stron tyłowego zabezpieczenia działań desantowych. Chodzi jednak o to, że w różnych państwach nieodmiennie rozstrzygane problemy kwaternistrzowskie i różne przydawano im znaczenie w ogólnym środtku działań zbrojnych.

W niniejszym artykule zamierzamy przedstawić jedynie schemat struktury zabezpieczenia tyłowego kombinowanych działań desantowych oraz treść podstawowych pojęć.

Aby sprostać zadaniu, wydaje się celowe przedstawić to zagadnienie w kontekście modelu kombinowanych działań desantowych o znaczeniu operacyjnym, Brak miejsca nie pozwala nam na

przedstawienie motywów, uzasadniających kwestię znajomości charakteru i roli działań desantowych w ewentualnej wojnie na naszym obszarze.

Jednakże istniały po drugiej wojnie światowej "dyktam" słońca i wieloryba", a więc ówczesnej lądowej potęgi radzieckiej i angielskiej potęgi morskiej - miał kapitalne znaczenie nie tylko w dziedzinie dalszego rozwoju sił zbrojnych, ale również w zrewolucjonizowaniu "wojskowego cyfienia".

Doświadczenia, analogie, właściwości, stereotypy myślowe wszystkie te, co było następstwem wiekowych zmagań na lądzie carskiej Rosji i kaiserowskich Niemiec - w konfrontacji z nowym, potężnym przeciwnikiem będącym światową potęgą morską, musiały być poddane gruntownej weryfikacji.

Dziś już dla wszystkich jest rzeczą oczywistą, że marynarka wojenna każdej ze stron ukształtowała się jako strategiczny instrument oddziaływania w skali światowej. Przy tym, ze względu na swoje walory, jest ona przydatna do wykonywania wynikających z polityki państwa zadań zarówno w czasie wojny jak i pokoju.

Również aktualny kształt sytuacji geopolitycznej na mapie Europy może nas zapewnić w przekonaniu, że w początkowym okresie ewentualnej wojny siły morskie będą mogły wykonać swoje zadania jedynie we współdziałaniu z wojskami lądowymi. A więc między innymi oznacza to, że nieodzowną ich częścią mogą się okazać działania desantowe. Tym bardziej, że ze względu na warunki sine qua non rozwinęła się siła morskich na kierunkach strategicznych.

II. Istota, zadania i treść kombinowanych działań desantowych

W teorii działań desantowych rozróżnia się morskie i powietrzno-morskie, czyli kombinowane działania desantowe. Morskie działania desantowe rozumiane jako natarcie z morza, którego istota polega na przełamaniu na morzu i na wybrzeżu obrony nieprzyjaciela oraz rozwinięciu działania po wylądowaniu skierowanego na osiągnięcie postawionego celu. W morskich działaniach desantowych mogą uczestniczyć różnorodne jednostki marynarki wojennej, wojsk lądowych i lotnictwa.

Działanie powietrzno-desantowe jest "natarciem pionowym", istotą którego polega na pokonaniu oporu nieprzyjaciela na trasie przeletu i w rejonie desantowania oraz rozwinięcia po wylądowaniu działania, nakierowanego na osiągnięcie postawionego celu.

W tego typu działaniach mogą być wykorzystane różnorodne siły, wykonujące zadania w interesie desantu powietrznego, w tym również siły morskie /rakietowe okręty uderzeniowe i wsparcia ogniowego, okręty OFB, ~~KAKKXK~~ ^{dezoru} radiolokacyjnego, przeciwdziałania radioelektronicznego, naprowadzenia lotnictwa i inne/.

Powietrzno-morskie czyli kombinowane działania desantowe stanowią swoistą symbiozę natarcia z morza - wykonywanego przez zgrupowanie desantu morskiego i "natarcia pionowego" - prowadzonego przez zgrupowanie desantu powietrznego. Swoistość tej symbiozy polega na najbardziej pełnym i skutecznym wykorzystaniu najlepszych właściwości operacyjno-taktycznych obu tych - całkowicie odmiennych zgrupowań desantowych. W kombinowanych działaniach desantowych desant morski i powietrzny stanowią odrębne zgrupowania, które są do wykonania samodzielnych zadań przy czym, zarówno pierwszy jak i drugi może działać na głównym kierunku wysiłku operacyjnego. Należy więc rozróżniać rolę desantu powietrznego, stanowiącego element operacyjnego ugrupowania się uczestniczących w kombinowanych działaniach desantowych i rolę osłowego rzutu desantu morskiego, który również może być wysadzony przy wykorzystaniu środków transportu powietrznego, a więc stanowiącego niejako rzut powietrzny desantu morskiego.

W niektórych przypadkach, kiedy desant powietrzny ma wylądować w określonej odległości od linii brzegowej, ze składu pierwszego rzutu desantu morskiego mogą być wysadzone oddziały wydzielone /rzut szturmowy/ ze śmigłowców lub nawet samolotów.

Na podstawie analizy działań desantowych, przeprowadzonych w okresie II wojny światowej oraz wojny w Korei i w Wietnamie można powiedzieć, iż warunkiem podjęcia tak skomplikowanych działań może być: brak innej możliwości wykonania zadania /na przykład opanowania określonych wysp/ lub też

wyraża korzyść operacyjną /wysadzenie desantu w głębi obrony nieprzyjaciela w ramach prowadzonych na kierunku nadmorskim działań operacyjnych/.

W obu tych przypadkach desant morski może być wysadzony przy zastosowaniu trzech metod a mianowicie:

- metody "brzeg - brzeg" - polegającej na zakadowaniu desantu na środki transportowo-desantowe na własnym brzegu i przetransportowaniu go - bez "przesiadania się" na morzu - do miejsca lądowania;
- metody "okręt - okręt" polegającej na zakadowaniu desantu na duże jednostki transportowe, które w określonej odległości od brzegu /z zasady poza zasięgiem nadbrzeżnej artylerii/ i odpowiednio do zamierzenia przetransportują desant na mniejsze okręty desantowe, docierające bezpośrednio do brzegu;
- metody "mieszanej" - będącej połączeniem obu poprzednich. Desant powietrzny również może być wysadzony przy zastosowaniu trzech metod;
- "rzutu spadochronowego" - która obejmuje skok ze spadochronu ludzi oraz rzut sprzętu przy zastosowaniu urządzeń spadochronowych;
- "lądowania", polegającej na wysadzeniu desantu z lądujących samolotów, szybowców /rzadziej rzadko/ i śmigłowców;
- "metody mieszanej" - najbardziej typowej dla desantów szczebla operacyjnego, a będącej połączeniem obu poprzednich metod.

Z punktu widzenia zabezpieczenia tyłowego, kombinowane działania desantowe posiadają wiele cech szczególnych, do których w pierwszym rzędzie można zaliczyć:

- a/ podział kombinowanych działań desantowych na etapy odrębne fazy;
- b/ zmienność miejsca głównego wysiłku w ogólnej strukturze kombinowanych działań desantowych;
- o/ stosunek zabiegów przygotowawczych i całokształtu zabezpieczenia kombinowanych działań desantowych oraz wielkości wysiłku sił lądowania, osłony i wsparcia w odniesieniu do przewidywanego wyniku.

Można się spodziewać, że samo wyliczenie noleis volens sformułowanych latencjeznie szczególnych cech działań desantowych nie wyjaśnia istoty zagadnienia. Stąd też wydaje się niezbędne dokonanie choćby krótkiego ich omówienia.

1. Otóż każde działanie desantowe składa się z części przygotowawczej i części wykonawczej.

A. Część przygotowawcza kombinowanych działań desantowych może obejmować okres wstępnego przygotowania i okres bezpośredniego przygotowania.

Czas trwania tych okresów może być różny i zależy od wielu czynników jak: skala działań desantowych /strategiczna, operacyjna, taktyczna/, ogólne zadanie i termin jego wykonania, kierunek działań desantowych /desantowanie na wybrzeże lub na wyspy /sytuacja ogólna/ konkretne siły nieprzyjaciela, właściwości fizyczno-geograficzne obszaru, pory roku/, metoda desantowania, odległość i głębokość desantowania, posiadane środki transportowo-desantowe i inne.

Z historii działań desantowych wiadomo, że termin ich przeprowadzenia uzależniono niekiedy od ogólnej sytuacji wojennej, a nawet względów politycznych. Dotyczy to szczególnie działań desantowych o znaczeniu strategicznym. Stąd trudno określić faktycznie niezbędny okres czasu na przygotowanie przeprowadzonych w toku II wojny światowej działań desantowych. Można jedynie powiedzieć, że wynosił on od kilku tygodni do kilkunastu miesięcy - odpowiednio do skali tych działań. Czas przygotowania w dużym stopniu zależy również od tego, czy dane działanie desantowe ma być przeprowadzone w pierwszych dniach wojny - a więc może być drobniawo przygotowane w okresie pokoju, czy też w toku jej trwania. Nie bez znaczenia jest również fakt, czy rejon wyjściowy do działań desantowych są przygotowane na własnym, czy też na opanowanym w toku działań wojennych terytorium.

W ogólnym przypadku w czasie trwania okresu przygotowawczego mogą być realizowane różnorodne zabiegi, które naszym zdaniem mogą być usystematyzowane jako zabiegi o charakterze: operacyjnym, organizacyjnym, szkoleniowym, technicznym, materiałowym, inżynierskim i specjalnym, a także politycznym /schemat nr 1/. Na podstawie analizy kilkunastu operacji desantowych

przeprowadzonych przez siły radzieckie i anglosaskie w czasie II wojny światowej można określić jakie czynności wchodziły do zakresu poszczególnych grup.

- a/ Grupa zabiegów przygotowawczych o charakterze operacyjnym może obejmować planowanie działań desantowych, przygotowanie systemu dowodzenia, wykrywania, powiadamiania, łączności i przeciwdziałania radioteleelektronicznego, organizacja rozpoznania i maskowania operacyjnego.
- b/ Grupa przedsięwzięć organizacyjnych może obejmować zagadnienia dotyczące struktury organizacyjnej sił przewidzianych do działań desantowych /ważny moment w przypadku działania armii sojuszniczych/ oraz struktury przestrzennej obszaru wyjściowego, a także rejonu tyłowego /dowóz, ewakuacja, leczenie, ratownictwo, remont/.
- c/ Do grupy zabiegów szkoleniowych można zaliczyć: przeszkolenie wytypowanych sztabów i wojsk w dziedzinie pokonywania zagród i zapór przeciwdesantowych w warunkach zbliżonych do przewidywanych w planowanych miejscach lądowania, prowadzenie treningu w zakresie załadunku ludzi i sprzętu na konkretne środki transportowo-desantowe oraz prowadzenia ognia z morza na brzeg, zgrupowania sojuszniczych sztabów /jeśli takie występują/ zgrupowanie współdziałania różnorodnych sił lądowych, morskich i powietrznych.
- d/ Do zabiegów o charakterze technicznym w okresie przygotowawczym w pierwszym rzędzie należy zaliczyć remont sprzętu bojowego oraz przystosowanie go pod względem technicznym do przewidywanych zadań /i przystosowanie kutrów i wozów bojowych do podholowania ładunków wydłużonych i odciągania elementów zapór fortyfikacyjnych, przystosowanie czolgów do przemarszu po dnie morskim, przystosowanie sprzętu do ruchu po piaszczystej plaży itp/.
- e/ Grupa przygotowań z dziedziny materiałowej może obejmować nagromadzenie i paletyzację wszelkich środków materiałowych. Czynności te winny uwzględniać dogodność załadunku, transportu i wyładunku zaopatrzenia, a także jego trwałość w czasie transportu powietrzem i morzem. W miarę możliwości odpowiednio do rodzaju zaopatrzenia, zasobniki powinny mieć dodatnią pływalność, aby w przypadku tonięcia

środka transportowego, zasobnikami utrzymamy się na powierzchni morza. Umożliwi to zmniejszenie strat napirzenia, a szczególnie w rejonie lądowania, gdzie istnieje możliwość zebrań i doholowania zasobników do brzozy.

Do grupy przygotowań w zakresie inżynierskim można zaliczyć częściową zabudowę planowanych rejonów załadunku desantu rejonu tyłowego, rejonów rozwinięcia lądowych sił osłony i wsparcia, elementów systemu czasowego bazowania i rejonów ześrodkowania sił morskich, budowę stałych elementów nadbrzeżnego systemu wykrywania oraz stanowisk dowodzenia. Przygotowania o charakterze specjalnym obejmują zabiegi hydrograficzno-nawigacyjne-topograficzne oraz hydrometeorologiczne.

Grupa przygotowań o charakterze politycznym może obejmować różnorodne zabiegi z zakresu pracy organizacyjno-politycznej w przewidzianych do działań wojskach oraz w dziedzinie propagandy zewnętrznej.

Wymienione grupy przedsięwzięć przygotowawczych, mogą być stosownie do ich charakteru, czynione w interesie sił desantowych, osłony i wsparcia.

Miejscem ich realizacji może być własny teren - stanowiący obszar wyjściowy działań desantowych, określony akwen morski lub oceaniczny, gdzie jest planowane działanie sił morskich oraz obszar przewidywanych działań desantowych /po wylądowaniu desantu/.

B. Część wykonawcza kombinowanych działań desantowych obejmuje cztery fazy a mianowicie: załadunek desantu /powietrznego i morskiego/ przerzut desantu /przelet desantu powietrznego i przejście morzem desantu morskiego/, walka o lądowanie desantu, działanie po wylądowaniu /schemat nr 2/.

Istotną cechą podziału działań desantowych na odrębne fazy jest to, że każda z nich jest realizowana w innym środowisku fizyczno-geograficznym i w różnych warunkach sytuacji. Jest to krągowa odmienność od działania wojsk lądowych, gdzie związek taktyczny czy operacyjny od początku do zakończenia walki lub operacji działa na lądzie, stanowiącym pod względem możliwości ruchu jednorodne stanowisko fizyczne.

W kombinowanej operacji desantowej najmniej dwukrotnie następuje zmiana środowiska: najpierw wojska znajdują się na łodzi, następnie na wodzie lub w powietrzu i ponownie na lądzie. W każdym z tych środowisk obowiązują inne podstawy ruchu.

W przypadku desantu morskiego zachodzi - przynajmniej przy aktualnym rozwoju technicznego - konieczność przesiadania się z morskiego na lądowego "konia".

A to już inna sytuacja dla organów tyłowego zabezpieczenia.

Faza załadunku desantu jest realizowana na własnym terenie. Celem jej jest sprawnie załadunek desantu powietrznego i morskiego, zaś kierowaniem działania - te siły nieprzyjaciela, które w największym stopniu mogą zagrozić osiągnięciu danego celu.

Faza przerzutu desantu przebiega w środowisku powietrznym i wodnym. Celem tej fazy jest sprawnie przetransportowanie desantu do rejonu lądowania, przy możliwie najniższych stratach bojowych i technicznych. Kierunkiem działania są również powietrzne i morskie siły uderzeniowe oraz naziemne środki ORL nieprzyjaciela.

Faza lądowania desantu - w odniesieniu do desantu powietrznego jest realizowana na obrzeżach lądowym, ale już po stronie nieprzyjaciela, zaś desantu morskiego - na styku morza i lądu. Celem działania w tej fazie jest wysadzenie desantu - zaś kierunkiem działania - obezwładnienie powietrznej, morskiej i lądowej obrony nieprzyjaciela.

Ważną fazą - działaniem po wylądowaniu - ponownie przebiega na obszarze lądowym.

Drugą cechą szczególną kombinowanych działań desantowych jest znacząca mniejsza głównego wysiłku w ogólnej jego strukturze w odniesieniu do działań desantowych. Istotą tej cechy polega na tym, że "faktyczne" zadanie desantu jest wykonywane w ostatniej fazie, a mianowicie w toku natarcia po wylądowaniu. Wszystkie poprzednie fazy, mimo, iż absorbują duży wysiłek, są niejako drogą wiedzącą do rozstrzygającego zmiernienia się z nieprzyjacielem.

Desant powietrzny i morski, który ma osiągnąć cel danych działań desantowych w toku realizacji trzech pierwszych faz jest właściwie "pasażerem", w większym lub mniejszym stopniu biernym wobec rozwijającej się sytuacji.

W jego obronie walczą w tym czasie inne siły.

Ostatnią wymienioną przez nas cechą szczególną kombinowanych działań desantowych jest stosunek zabiegów przygotowawczych i całokształtu zabezpieczenia kombinowanych działań desantowych w odniesieniu do przewidywanego wyniku działania.

Wynika to w pierwszym rzędzie z faktu zaangażowania do kombinowanych działań desantowych różnorodnych sił, co utrudnia organizację przygotowania i prowadzenia działań. Na podstawie przybliżonej kalkulacji można powiedzieć, że ilość wszelkiego rodzaju wymiernych zabiegów, wykonywanych szczególnie przez Anglosasów w inwazji "Overlord" w interesie jednej dywizji, wchodzącej w skład desantu morskiego była od 3 do 10 razy większa od ilości zabiegów w interesie podobnej dywizji, działającej na kontynencie.

Wystarczy tylko wymienić problematykę rozpoznania terenu w interesie dywizji nacierającej w ramach operacji zaczepnej na lądzie i podobnej dywizji - wysadzanej jako desant na odległość kilku setek kilometrów. Albo rozpoznanie zapór inżynierskich przed frontem dywizji na lądzie oraz zapór i zagród przeciwdesantowych w rejonie lądowania desantu morskiego o podobnej liczebności.

Stopień trudności organizacji tyłowego zabezpieczenia działań desantowych powoduje fakt uczestniczenia w nich różnorodnych sił. W ogólnym przypadku, w kombinowanych działaniach desantowych mogą uczestniczyć następujące siły:

a/ Siły desantujące, w skład których może wchodzić zgrupowanie desantu morskiego i zgrupowanie desantu powietrznego.

Zgrupowanie desantu morskiego obejmuje:

- wydzielone do działań w charakterze desantu morskiego związki taktyczne desantowe /tzw. piechoty morskiej/, zmechanizowane i pancerne;
- zespoły okrętów desantowych, transportowo-desantowych oraz transportowców;
- zespoły okrętów wsparcia ogniowego;
- zespoły okrętów ochrony i zabezpieczenia.

Proponowanie desantu powietrznego obejmuje:

- związki taktyczne wojsk powietrzno-desantowych i zmechanizowanych - stanowiące desant powietrzny;

- zgrupowanie lotnictwa transportowego;

- zgrupowanie lotnictwa osłony i zabezpieczenia.

b/ Siły osłony operacyjnej, w skład której mogą wchodzić zespoły okrętów osłony i jednostki osłony powietrznej.

c/ Siły wsparcia, obejmujące:

- lotniczą grupę wsparcia;

- okrętową grupę wsparcia;

- artyleryjsko-rakietową grupę wsparcia /schemat nr 3/.

Obok wymienionych sił, na zasadzie współdziałania mogą być wykorzystane inne siły ze składu wojsk operacyjnych lub terytorialnych.

Również nie popóźniłoby błądło jeśli stwierdzimy, że stopień trudności przy realizacji zabezpieczenia tyłowego może powiększać się w przypadku prowadzenia działań desantowych przez siły sojusznicze, a szczególnie w przypadku odmiennej struktury pionu kwatermistrzowskiego w poszczególnych sojuszniczych rodzajach wojsk.

III. Struktura funkcjonalna tyłowego zabezpieczenia kombinowanych działań desantowych.

A. Nawiązując do wstępu, pragniemy zaznaczyć, że oprócz w podstawowych oficjalnych publikacjach zarówno definicji jak i schematu strukturalnego zabezpieczenia kombinowanych działań desantowych. Jest natomiast wiele materiału statystycznego i opisowego, a szczególnie dotyczącego działań desantowych, prowadzonych przez wojska amerykańskie i angielskie.

Można w tym miejscu zaznaczyć, że teoretycy wojskoci Zachodu, a szczególnie w Stanach Zjednoczonych przydają wielką wagę problematyce tyłowej, a szczególnie logistyce. Jednakże ze względu na różnice w zajęciu struktury kwatermistrzostwa materiał ten może być jedynie pomocą dla rozważań.

Również nasze obowiązujące regulaminy i niektóre instrukcje w sposób dość lakoniczny przedstawiają definicję i strukturę tyłowego zabezpieczenia kombinowanych działań desantowych.

Wydaje się, że wszelkie zabiegi z dziedziny zabezpieczenia w ogóle - mogą być ujęte w cztery grupy a mianowicie:

a/ zabezpieczenie operacyjne, obejmujące:

- rozpoznanie;
- maskowanie ;
- przeciwdziałanie radiotelefoniczne ;
- obrony /OPL, OPM, OPK, OPOP, OPWAB/.

b/ zabezpieczenie polityczne, obejmujące:

- pracę organizacyjno-polityczną wśród własnych;
- pracę organizacyjno-polityczną wśród ludności cywilnej na obszarze wyjściowym do kombinowanych działań desantowych;
- specjalną propagandę.

c/ zabezpieczenie tylne, do którego należy zaliczyć:

- zabezpieczenie materiałowe;
- zabezpieczenie techniczne;
- zabezpieczenie medyczne;
- zabezpieczenie inżynieryjno-hydrotechniczne;
- zabezpieczenie inżynieryjno-lotniskowe;
- zabezpieczenie chemiczne;
- zabezpieczenie awaryjno-tatownicze.

d/ zabezpieczenie specjalne, obejmujące:

- zabezpieczenie hydrograficzne;
- zabezpieczenie topograficzne;
- zabezpieczenie nawigacyjne;
- zabezpieczenie meteorologiczne.

zakres i treść zabezpieczenia tyłowego kombinowanych działań desantowych.

a. Zabezpieczenie materiałowe organizuje się w interesie

zgrupowania desantu powietrznego, zgrupowania desantu morskiego oraz sił osłony i wsparcia. Treścią jego jest terminowe i pełne zaopatrywanie uczestniczących w działaniach desantowych sił morskich, powietrznych i lądowych w środki materiałowe. Mianem środków materiałowych określa się wszelkie uzbrojenie i sprzęt techniczny wraz z zapasowymi częściami, amunicją i rakietami, materiały pędne i smary, wodę i techniczną parę, stężone powietrze i inne gazy, prąd elektryczny, żywność i umundurowanie. Mówiąc o sprzęcie technicznym mamy na myśli sprzęt radiotechniczny, elektrooptyczny,

ratowniczy, hydrograficzny, medyczny i inny tego typu.

Cechą charakterystyczną materiałowego zabezpieczenia kombinowanych działań desantowych jest fakt, iż jest ono realizowane w sytuacji, gdy:

- część sił znajduje się na terytorium nieprzyjacielstwa /desant powietrzny/ i zaopatrzenie może być dostarczone jedynie drogą powietrzną;
- część sił działa na wybrzeżu, również na terytorium nieprzyjaciela /desant morski/ i zaopatrywanie może się odbywać drogą morską, a także powietrzną;
- jeszcze inna część sił przebywa na morzu /zespoły osłony, wsparcia ogniowego, zespoły trakowe/, mogą one być zaopatrywane na morzu lub z brzegu.

Ta specyfika zaopatrywania determinuje strukturę organizacyjną materiałowego zabezpieczenia działań desantowych. Nie wdając się w szczegóły możemy w tym miejscu przytoczyć przykład norweskiej operacji desantowej, przeprowadzonej w sierpniu 1943 roku. Zaopatrywanie sił desantu morskiego, składającego się z dwóch brygad piechoty morskiej i trzech brygad piechoty z 16 korpusu w początkowym okresie działań po wylądowaniu odbywało się w ten sposób, że każdy związek taktyczny we własnym zakresie dokonywał zaopatrywania materiałowego.

Oznaczało to, że każdy związek był obowiązany załadować, przewieźć, wylądować i dostarczyć do oddziałów walczących niezbędne ilości zaopatrzenia. Po kilku dniach, ze względu na niepokojący przebieg zaopatrywania utworzone przez dowództwo grupy wojsk desantu jeden scentralizowany organ tyłowy i sytuacja uległa radykalnej poprawie.

Zabezpieczenie techniczne - organizuje się w celu wytworzenia i utrzymania w czasie działań desantowych sprzyjających warunków wykorzystania samolotów, śmigłowców i lotniczego sprzętu technicznego, okrętów bojowych i pomocniczych oraz morskiego sprzętu technicznego, wozów bojowych, pojazdów mechanicznych i lądowego sprzętu technicznego wszystkich sił uczestniczących w kombinowanych działaniach desantowych. Realizowane w toku kombinowanych działań desantowych zabezpieczenie techniczne, może obejmować:

- techniczne zabezpieczenie okrętów /remont awaryjny, eksploatacja urządzeń silowych i mechanizmów, funkcjonowanie urządzeń demagnetyzacyjnych i innych/;
- techniczne zabezpieczenie lotnictwa;
- zabezpieczanie techniczno-czołgowe.

Podstawową specyfiką zabezpieczenia technicznego sił uczestniczących w kombinowanych działaniach desantowych jest fakt, że desant morski i powietrzny działają w oderwaniu od własnych wojsk i w znacznej odległości od zaplecza.

Zabezpieczenie medyczne, realizowane w toku kombinowanych działań desantowych może obejmować:

- czynności leczniczo-ewakuacyjne;
- czynności medyczno-profilaktyczne w dziedzinie ochrony przed BSP i środkami bakteriologicznymi;
- czynności przeciwepidemiologiczne, oraz
- czynności sanitarno-higieniczne.

Organizacja medycznego zabezpieczenia kombinowanych działań desantowych posiada wiele cech charakterystycznych, odróżniających go od analogicznego zabezpieczenia, realizowanego w działaniach wojsk lądowych.

Jedną z podstawowych różnic jest to, że nosierzące wojska lądowe kolejno opanowują określone obszary terenu, co umożliwia podążającą za nimi organom zabezpieczenia medycznego rozwijać polowe elementy swego pionu i pracować w ścisłym powiązaniu ze swoimi organicznymi pododdziałami w czasie kombinowanych działań desantowych - brak "zaplecza terenowego".

Siły desantu powietrznego są oddzielone od własnych wojsk kilkuset kilometrową przestrzenią lądową, zaś siły desantu - podobną przestrzenią wodną. Przy czym jeśli na danej części akwenu można mówić o ścisłym kontakcie desantu poprzez przestrzeń wodną z własnym brzegiem, to w przypadku desantu powietrznego pomiędzy nim, a strefą tyłową frontu znajduje się nieprzyjaciel. Drugą podstawową różnicą jest to, że wymagający specjalistyczno-kwalifikowanej pomocy żołnierze wojsk lądowych mogą być w większości przypadków wycofani z pola walki bezpośrednio po niej i odtransportowani na najbliższe etapy /ewakuacji medycznej/. Żołnierze desantu morskiego w czasie przejścia morzem i marynarzy

określonych w skład sił lądowania, wsparcia i osłony i zasady muszą pozostać na okrętach do czasu wykonania przez te okręty aktualnych zadań, lub przynajmniej do tego czasu, gdy warunki sytuacji pozwolą na przekazanie rannych i chorych na brykujące jednostki sanitarno, okręty powracające do własnych portów lub śmigłowiec sanitarno i ratownicze.

Uwzględniając tylko te dane odczytane bez obawy popełnienia błędu powiadzić, że w odróżnieniu od działań bojowych na lądzie, celem właściwego zabezpieczenia medycznego kombinowanych działań desantowych należy tworzyć odpowiednią inną strukturę organizacyjną pionu medycznego. Na podstawie doświadczeń w tym zakresie, a szczególnie radzieckich, amerykańskich i angielskich /z okresu II wojny światowej/ można wnioskować, że w ogólnym przypadku powinien być tworzony przy kierownictwie tyłów kombinowanej operacji desantowej dyspozycyjny organ pionu medycznego, któremu mogą podlegać: organ medyczny sgrupowania sił desantu powietrznego, organ medyczny sgrupowania sił desantu morskiego, organ medyczny bazy lądowania oraz statowe - odpowiednio wymienione elementy służby zdrowia związków i zespołów /oddziałów/ sił osłony i wsparcia.

Uważa się ogólnie, że w kombinowanych działaniach desantowych należy posiadać odpowiednio zwiększony odwód sił i środków medycznego zabezpieczenia, dysponujący własnym w danych warunkach sytuacji transportem powietrznym, morskim i lądowym. Zabezpieczenie inżynieryjno-hydrotechniczne kombinowanych działań desantowych organizuje się w celu:

- zapewnienia prawidłowego funkcjonowania stałych miejsc /wydzielonych dla sił lądowania, wsparcia i osłony/ bazowania okrętów uczestniczących w działaniach desantowych oraz rozwinięcia odpowiedniej ilości nowych punktów czasowego bazowania, jak również rejonów wyjściowych dla środków transportowo-desantowych na obszarze wyjściowym;
- rozwinięcie podobnych elementów na wybrzeżu opanowanym przez siły desantu morskiego;

- rozwinięcie nadbrzeżnych elementów systemu dowodu i ewakuacji na obszarze wyjściowym i wbrzeżu opanowanym przez siły desantu morskimi jak: punkty ^{składowania} środków materialnych, punkty przeładunkowe, punkty zakładowe na środki transportu morskiego i powietrznego i inne;
- zapewnienie sprzyjających warunków wykorzystania dróg komunikacyjnych w granicach obszaru wyjściowego /w tym również żyłowego/;
- umożliwienie w pożądanym zakresie likwidacji skutków ogniowego oddziaływania nieprzyjaciela - w odniesieniu do wyżej wymienionych zadań.

Na podstawie dość szczegółowej analizy zagadnienia inżyniersko-hydrrotechnicznego zabezpieczenia kombinowanej operacji desantowej należy wnioskować iż zakres zadań w porównaniu do tego typu działań z okresu II wojny światowej znacząco się poszerzył.

Należyte wykonanie ogromu zadań inżyniersko-hydrrotechnicznego zabezpieczenia wymaga posiadania nie tylko wyspecjalizowanych sił - które aktualnie istnieją tylko w nielicznych krajach, lecz również niezawodnego i uniwersalnego sprzętu technicznego.

Mówiąc o uniwersalności sprzętu mamy na myśli możliwość jego wykorzystania w różnych warunkach klimatycznych i meteorologicznych, a także łatwość transportowania drogą morską, powietrzną i po lądzie.

Zabezpieczenie inżyniersko-lotniskowe kombinowanej operacji desantowej może obejmować:

- zapewnienie warunków funkcjonowania wykorzystywanych lotnisk i lądowisk na własnym terytorium;
- rozminowanie i przystosowanie do wykorzystania opanowanych w toku kombinowanych działań desantowych lotnisk i lądowisk na terytorium nieprzyjaciela;
- urządzenie nowych lądowisk w interesie desantu powietrznego i morskiego na opanowanym przez nich terenie.

W stosunku do tego zabezpieczenia mogą być zastosowane uwagi wymienione w punkcie dotyczącym zabezpieczenia inżyniersko-hydrrotechnicznego.

Zabezpieczenie chemiczne kombinowanych działań desantowych obejmuje wiele zagadnień związanych z ochroną stanu osobowego oraz odkażanie umundurowania i sprzętu /dezaktywacja/ i degazacja/.

Możliwe, że sam fakt unieszczenia tego typu zabezpieczenia w strukturze zabezpieczenia tyłowego jest dyskusyjny. Wypada przeto podkreślić, że całe niniejsze opracowanie nie stanowi odbicia obowiązujących poglądów - bo nie ma z tej dziedziny, to znaczy tyłowego zabezpieczenia kombinowanych działań desantowych - oficjalnych wydań.

Rozważania niniejsze oparte są na analizie radzieckich i anglo-amerykańskich działań desantowych z okresu II wojny światowej. Ponadto, według naszego przekonania, zabezpieczenie chemiczne najściślej jest związane z pionem tyłowym, gdyż dysponuje on jednostkami transportowymi, medycznymi i inżynieryjno-technicznymi, bez udziału których trudno sobie wyobrazić prowadzenie w danej skali zabiegów specjalnych oraz odkażanie i degazację sprzętu bojowego, różnorodnych urządzeń powierzchni terenu i akwenów w punktach postoju okrętów. Również pion tyłowy jest dysponentem umundurowania i wszelkich innych przedmiotów i środków, niezbędnych przy samianie na skażone. Nie bez znaczenia są też względy operacyjno-techniczne. Trudno uważać za szczęśliwe rozwiązanie tego typu problemów przez wielokierunkowość dyspozycji. W warunkach działania w dużej odległości od własnego terytorium i własnych wojsk celowo wyznaczać jednego "gospodarza", odpowiedzialnego za omawiane zadania.

/Zabezpieczenie awaryjno-ratownicze posiada aspekty działalności taktycznej, ekonomicznej i morskiej. Od skuteczności zabiegów awaryjno-ratowniczych w pierwszym rzędzie zależy to, czy i w jakim stopniu zamiejszy się w toku poszczególnych działań desantowych ilość samolotów bojowych i transportowych, wszelkich rodzajów okrętów i wozów bojowych i pojazdów mechanicznych oraz innego sprzętu. Jeśli tonie okręt desantowy - tonie 5-20 czołgów, jeśli uszkodzony okręt zostanie utrzymany na powierzchni - może być doholowany do rejonu lądowania desantu. Nie wymaga również szczególnego podkreślenia aspekt ekonomiczny.

Wynik działań desantowych mierzy się nie tylko "przes-
trzennym sukcesem" wojsk desantu lecz również ilością bezpowrot-
nych strat drogocennego sprzętu.

Ważną rolę odgrywa aspekt moralny. Skład osobowy desantu
powietrznego i morskiego dla załogi samolotów i okrętów musi
niezmiernie mieć pełne przekonanie o sprawności i skuteczności¹ osobistego
sprzętu ratunkowego oraz zabiegów awaryjno-ratowniczych.
Zabezpieczenie kombinowanych działań desantowych obejmuje
problematykę ratownictwa indywidualnego, ratownictwa uszko-
dzonych okrętów, samolotów i śmigłowców, ratownictwo pływają-
cego sprzętu hydrotechnicznego oraz sprawy przeciwpowodziowe.

Cechą szczególną działań desantowych jest to, że
skala zadań /potrzeb/ zabezpieczenia awaryjno-ratowniczego
może szybko wzrastać w czasie i miejscu.

Literatura:

1. Węzłowe problemy planowania, przygotowania i wykonania
przez wojska anglo-amerykańskie taktycznych i operacyj-
nych lądowań morskich w II wojnie światowej w latach
1943 - 1945, III Sesja Naukowa, opracowanie zbiorowe
ASG 1963.
2. Jack D. Nicholas, George B. Pickett, William O. Spears,
Amerykański oficer sztabu Wyd. MON - BWP, Warszawa, 1963
/tłumaczenie z angielskiego/.
3. Tematyczne artykuły w Przeglądzie Morskim Nr 5/1963,
nr 6/1963, nr 7/8/1963, nr 9/1963, nr 10/1963, nr 1/1964,
nr 2/1964, nr 5/1964, nr 7/1964, nr 1/1965.

Załączniki :

1. Schemat struktury KOD.
2. Rejon załadowania desantu morskiego.
3. Schemat organizacji PZ.
4. Siły uczestniczące z KOD.
5. Schemat organizacji ~~dotychczasowej~~ dowództwa.
6. Schemat struktury zabezpieczenia KOD.
7. Schemat planowania KOD.
8. Zakres przygotowania KOD.
9. Determinatory KOD.

OPRACOWAŁ:

kmdr Henryk KALINOWSKI

Wykonano w 15 egz.

Egz.nr.1-15 Bibl.Tajna

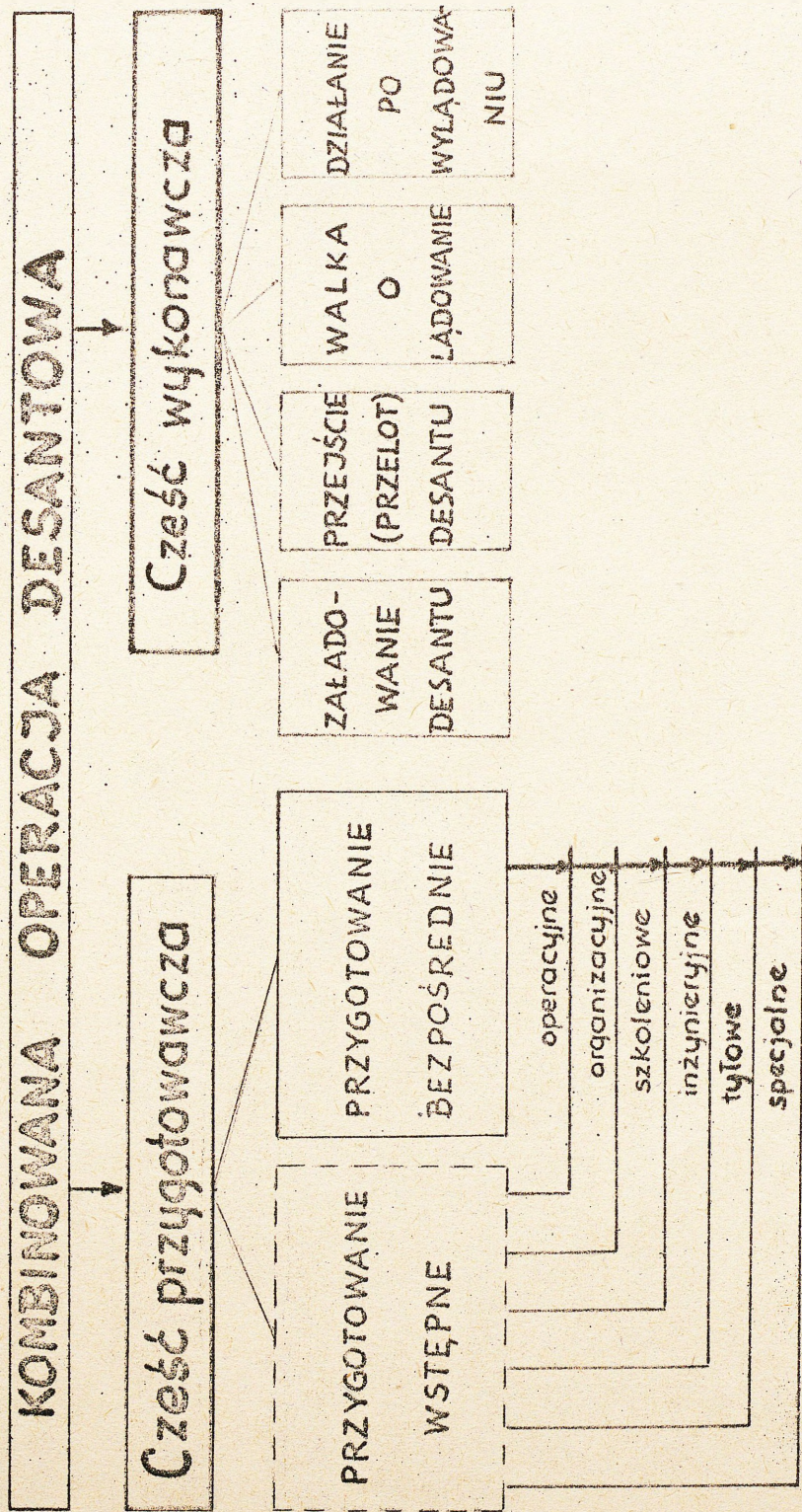
Wyk.kmdr Kalinowski

Druk H.W.dn.13.05.69 r.

Nr.ks.0595/01121/WW

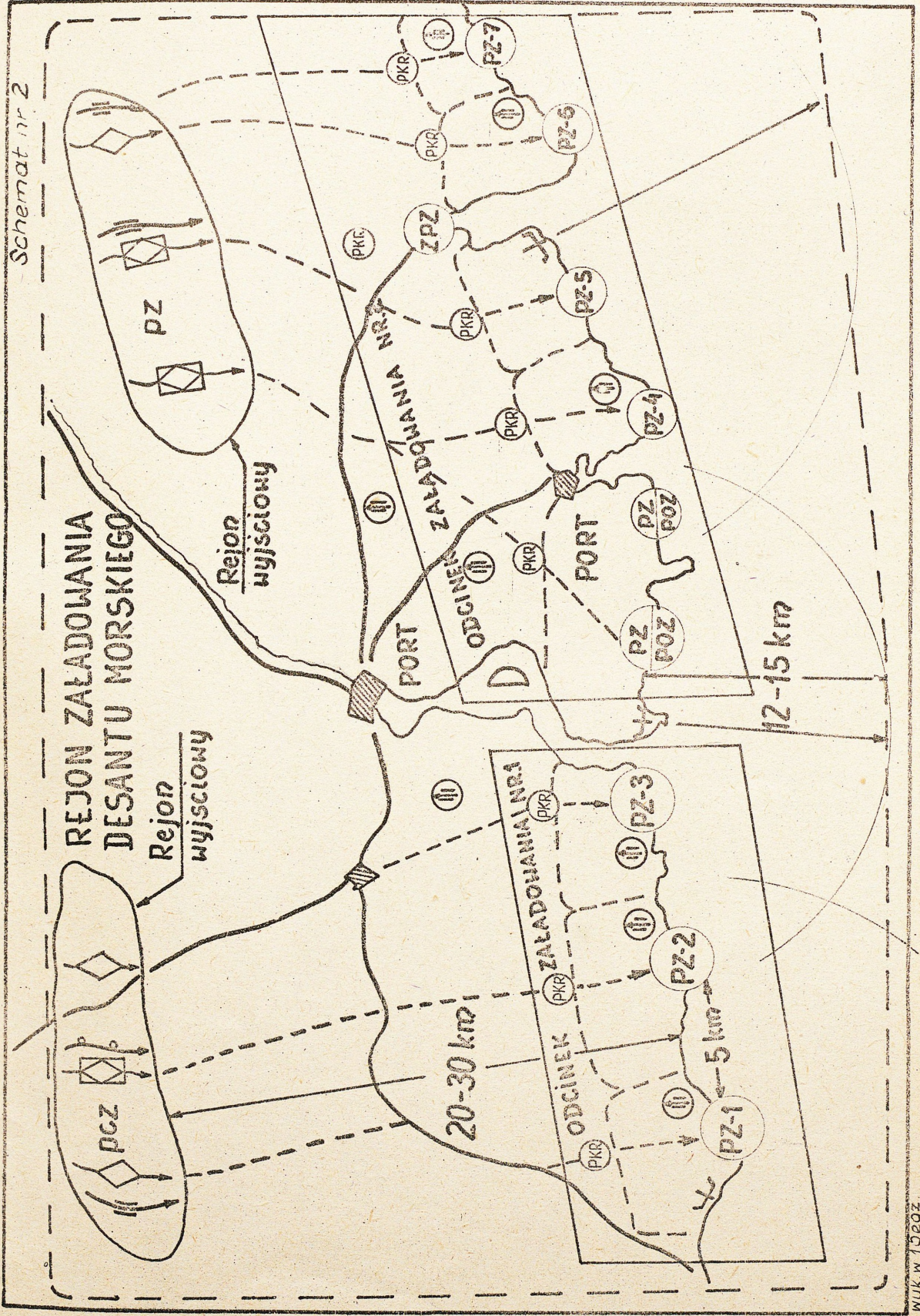
Kor. E.L.

Schemat strukturalny kombinowanej operacji desantowej

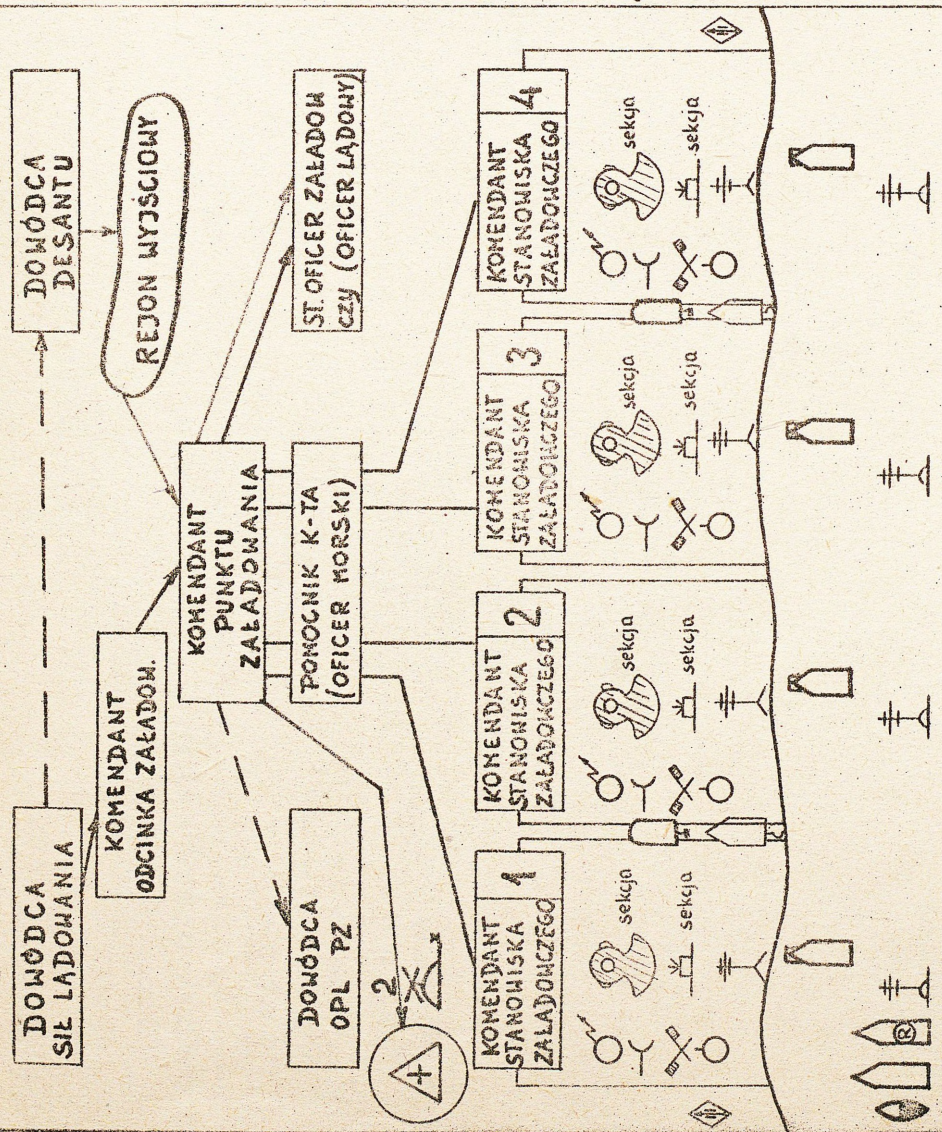
MUK w. 15. 207.
Egz. nr 1-15. 157.
Wzł. kmdr. Kalinowski
nr ks. 01122/WW

Schemat nr 2

WUK w 1992
Egz. 1-16-53
Maj. km dr Kalinowski
nr ks. 0422/MW

Schemat organizacji punktu załadowania desantu morskiego

Schemat nr 3

LEGENDA

1. Sily i środki PZ

- a. Pluton saperów 1
- b. Pluton łączności: R-644 1, R-609 1, R-105 15, CT 1, samochód 8
- c. Brzegowy punkt medyczny: samoch. sanit. 1
- d. Grupa hydrograficzna: 1
- e. Grupa ratownicza: samochód 1, ponton 5, holownik 2, OR 1, PTG 4, ciągnik 2, śmigłowiec 2, kuter ppoz 1

- f. Drużyna opchem
- g. Pluton ochrony i regulacji ruchu
- h. Posterunek meteorologiczny
- i. Drużyna obsługi

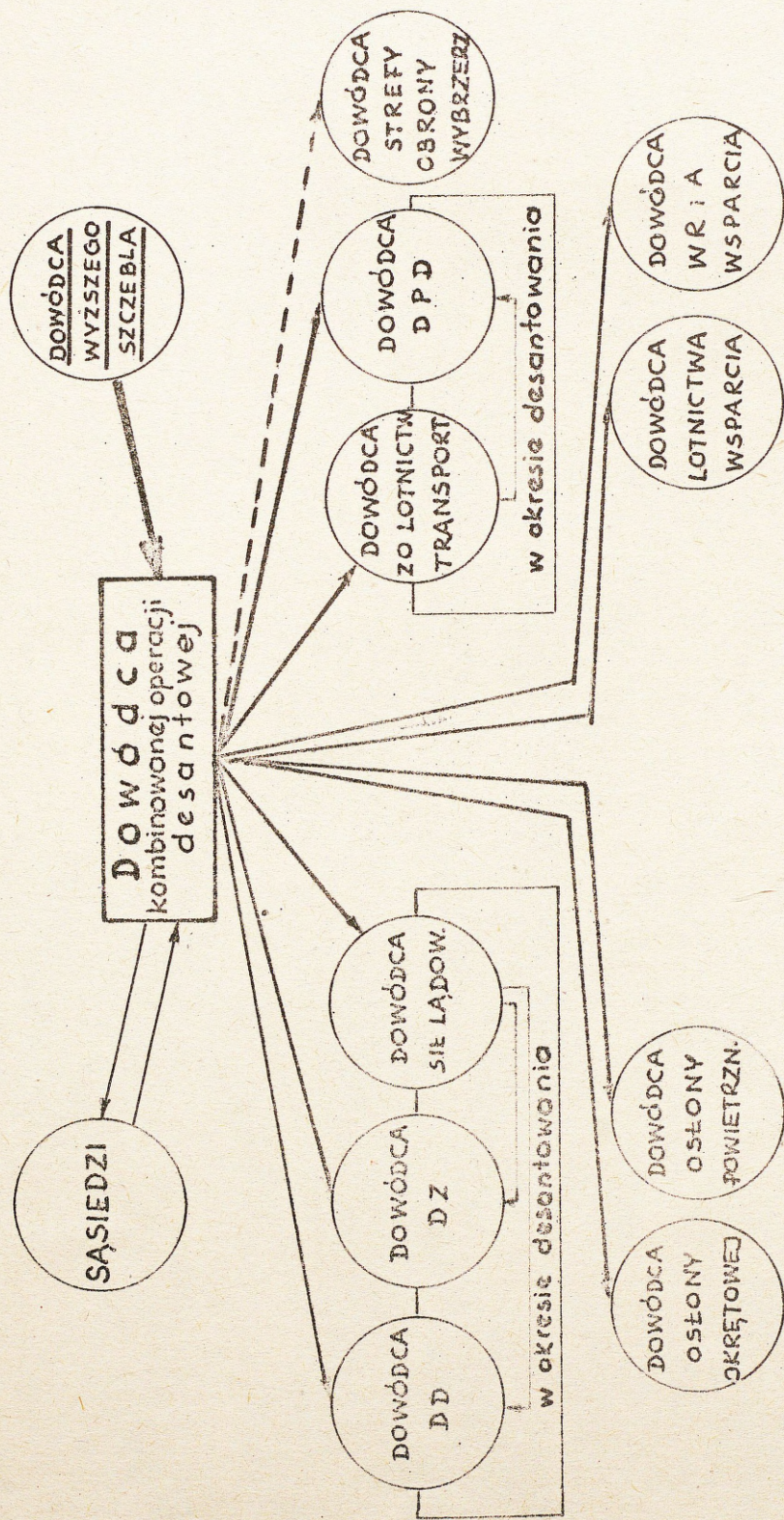
2. Dokumentacja

- a. Schemat organizacji PZ
- b. Podział sił i środków
- c. Tabela załadowania
- d. Schemat łączności
- e. Plan obrony PZ
- f. Plan zabezpieczenia (medycznego, maskowania, ratowniczego i nawigacyjno-hydrograficznego)
- g. Instrukcja - komendanta PZ, st. oficera załadowczego, komendantów SZ.

Wsk. w 1960 r.
egz. nr 4-19 St.
Wsk. kmdr Kalinowski
nr ks. 01122/WW

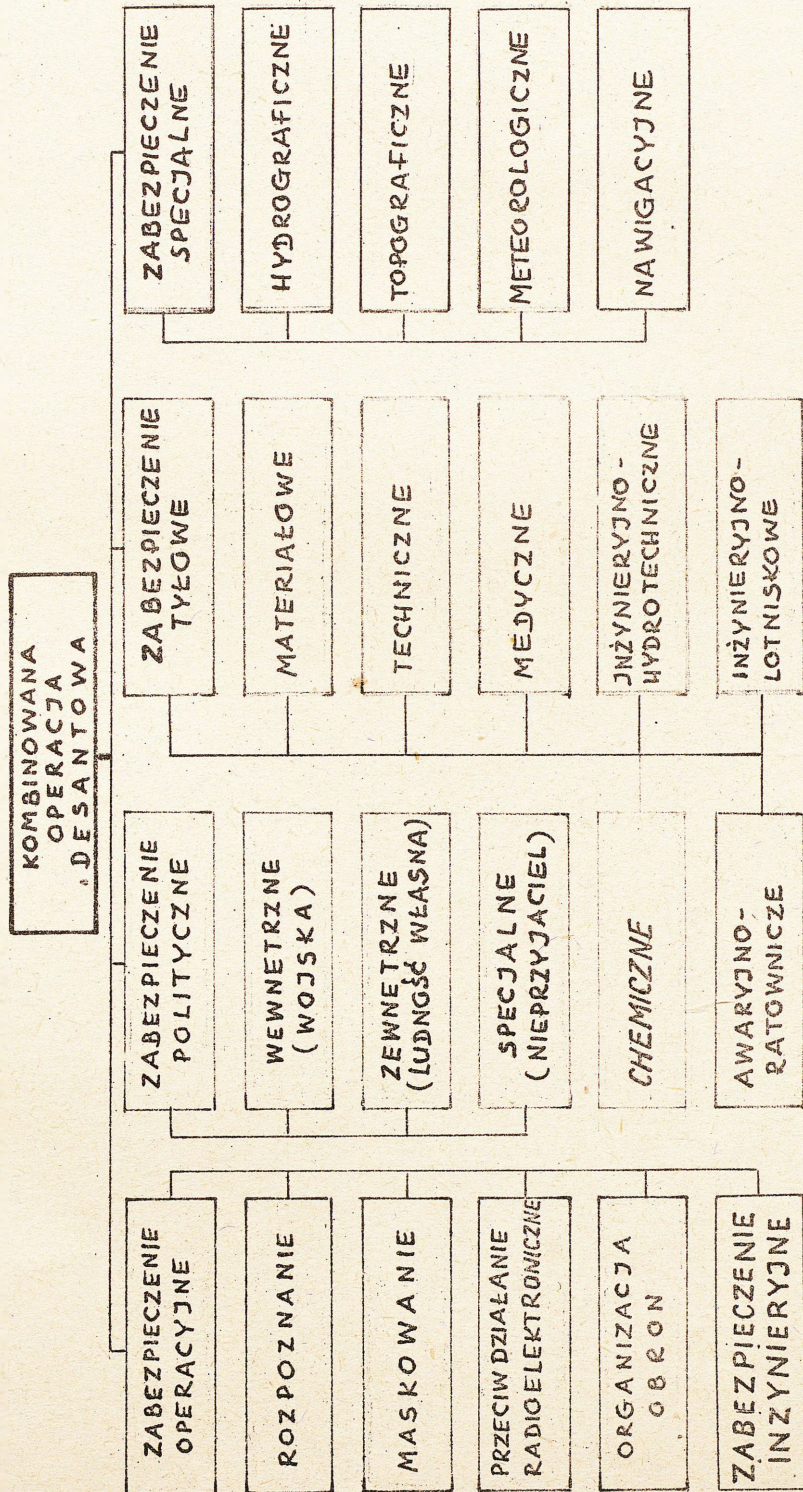
Schemat organizacji dowodzenia w kombineowanej operacji desantowej

Wyl. w 15 egz.
Egz. nr 1-15. B.T.
Wyl. kmdr Kalinowski
nr ks. 0112/111

Schemat

struktury zabezpieczenia w kombinowanej operacji desantowej

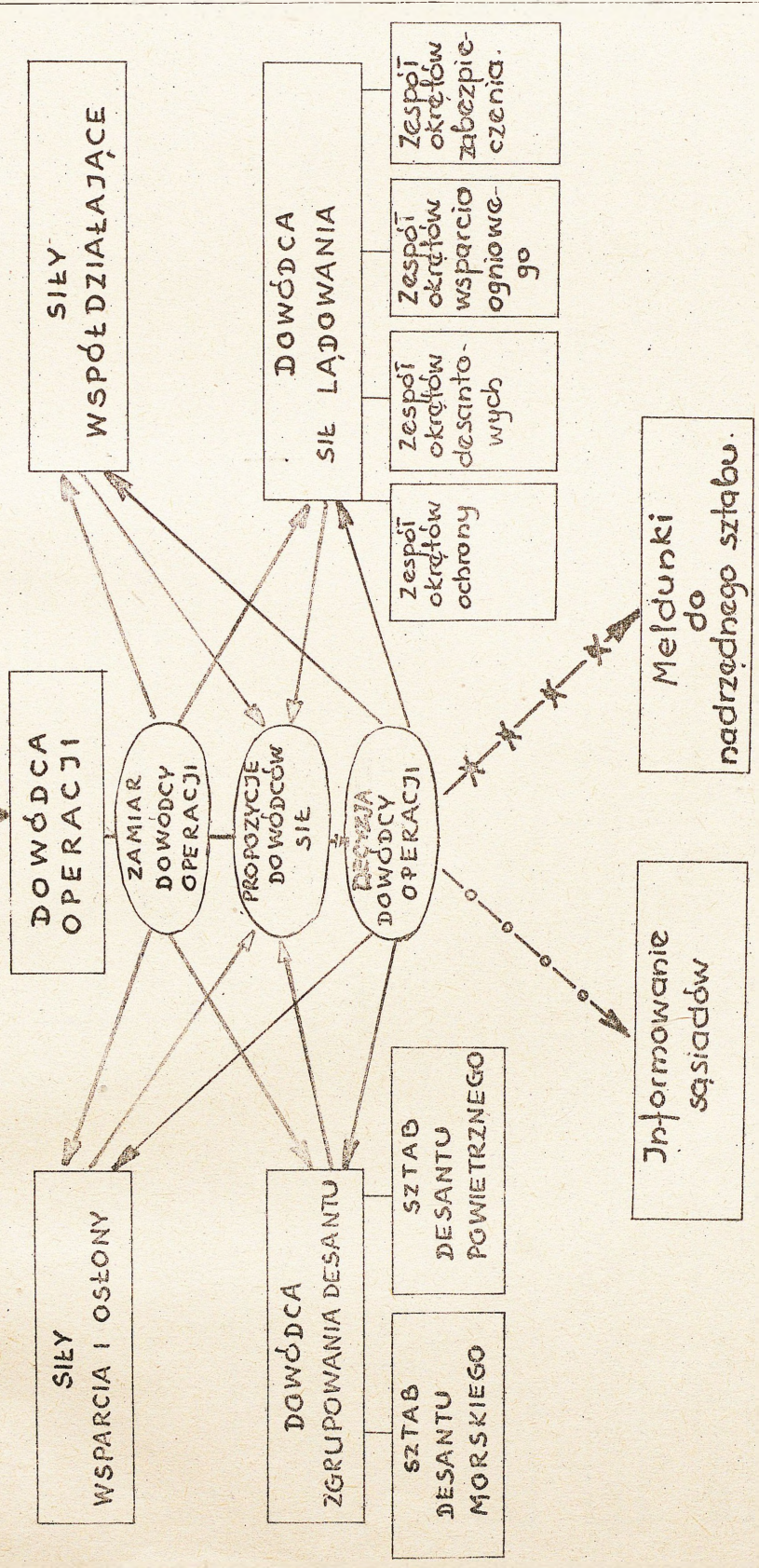

Wyk. w. 15.802
Egz. 1-15, 57.
Wyk. kmdr. Kalinowski
nr ks. 0122/1111

Schemat nr 7

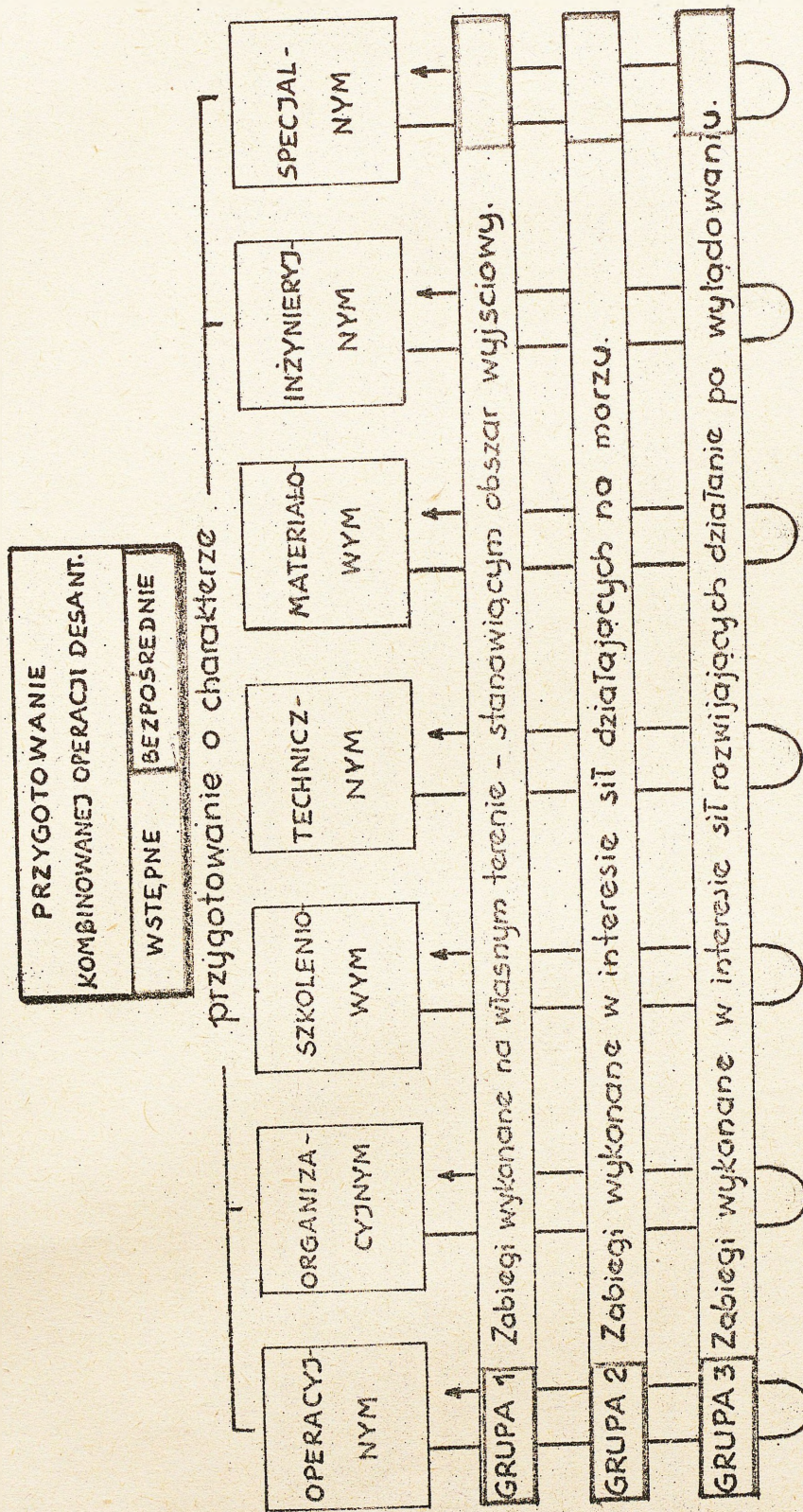
Schemat planowania kombinowanej operacji desantowej

DYREKTYWA

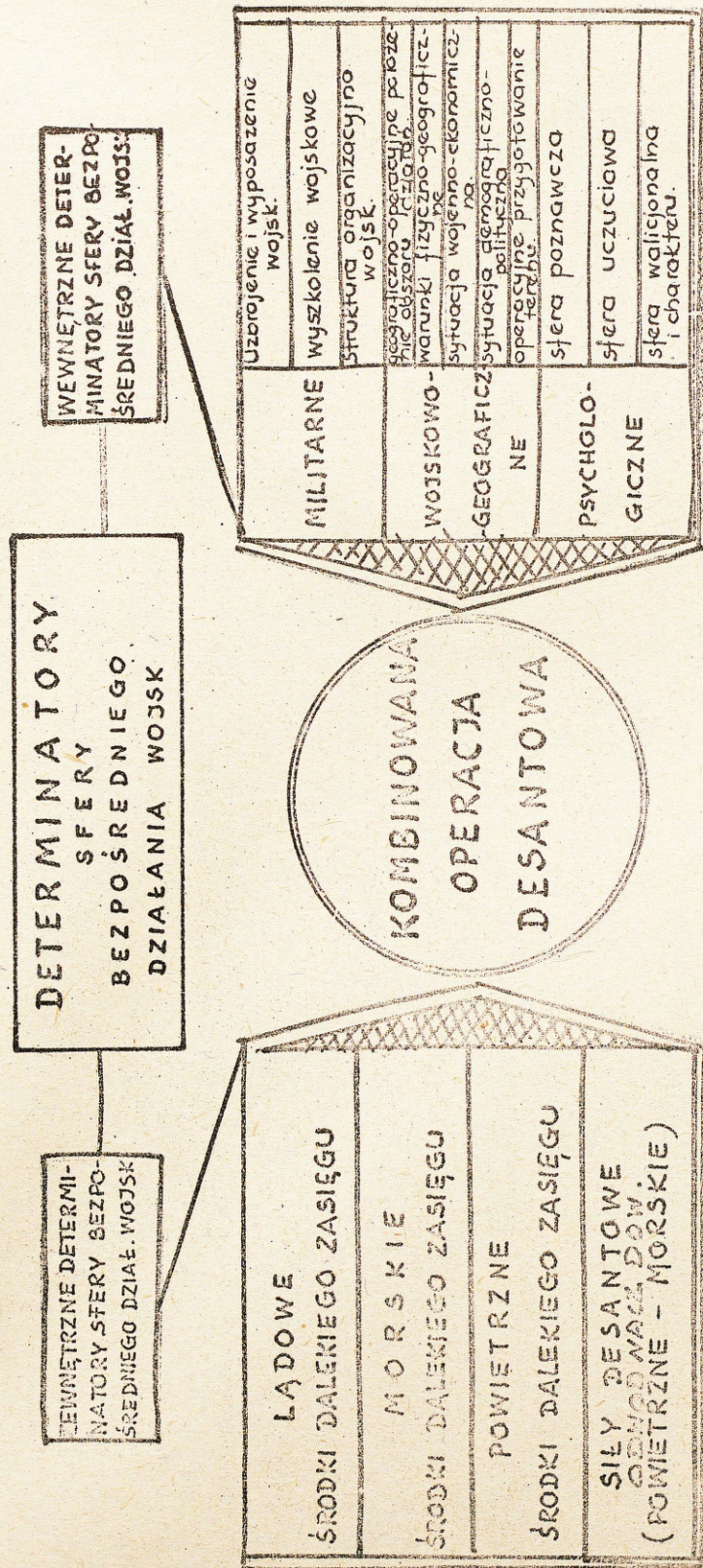

Wuk. W. 15 egz.
 Ege. 1-15 B. 1.
 Wuk. kmdr Kalinowski
 nr k.s. 01122/WW

Zakres przygotowania (wstępnego i bezpośredniego) kombinowanej operacji desantowej

Determinatory (synergiczne i potencjalne) sfery bezpośredniego działania wojsk w kombinowanej operacji desantowej

Wuk. w. 15.007.
Egz. nr 1-15 B7.
Wuk. kmdr. Kalinowski
nr ks. 01122 JW

